

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

Etelä-Savon ELY-keskus (myöhemmin ESAELY) pitää esityksen tavoitetta kannatettavana, mutta haluaa tuoda esille seuraavia asiaan liittyviä seikkoja jatkovalmistelussa huomioitavaksi.

Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa ane-tun lain (898/2009, ns. AVI-käsittelylaki) uuden 2 a §:n mukaan etusijaa sovellettaisiin aluehallintovirastoihin käsiteltäviksi tuleviin ympäristölupahake-muksiin ja vesilain mukaista lupaa koskeviin lupahakemuksiin, joissa lupaa haetaan pykälässä määritellyille hankkeelle ja joissa otettaisiin huomioon ei merkittävää haittaa -periaate (do no significant harm, DNSH-periaate). Ehdotuksen perustelujen mukaan etusija liittyy vihreää siirtymää tukeville in-vestoinneille valtion budjetista myönnettyihin määräaikaisiin lisävoimavaroihin. ESAELYN näkemys on, että mikäli valtion myöntämää tukea hankkeelle pidetään menettelyllisen etusijan edellytyksenä, erilaiset hankkeet asetetaan eriarvoiseen asemaan. Tämän ehkäisemiseksi myös sellaisilla hankkeilla, jotka täyttävät ehdotetussa 2 a §:ssä säädetyt kriteerit, mutta joille ei ole haettu tai myönnetty vihreää siirtymään liittyvää tukea, tulisi olla mahdollisuus kyseiseen etusijaan. Useille vihreää siirtymää tukevalle hankkeelle on joko haettu tai ollaan hakemassa Suomen kestävän kasvun ohjelmaan liittyvää EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (Recovery and Resilience Facility, RRF) liittyvää rahoitusta, jonka ehtona on esityksessäkin todettu ei merkittävää haittaa -periaatteen mukainen arviointi ja sen noudattaminen. Ehdotuksen mukaan hakija voisi harkintansa mukaan käyttää rahoituksen hakumennettelyn yhteydessä laatimaansa DNSH-arviointia tämän pykälän (ehdotettu 2 a §) mukaisena selvityksenä, jos selvitys vastaa ehdotettua 2 b §:ää ja siitä annettavan valtioneuvoston asetuksen sääntelyä. Perusteluissa ei avata, vastaavatko RRF-rahoituksen ja esityksen mukaisen DNSH-arviointi toisinaan. Olisi tarpeen varmistaa, että tuen myöntävä viranomainen ja lupaviranomainen tulkitsevat DNSH-arviointia samoilla kriteereillä. Tämä edesauttaisi menettelyjen läpinäkyvyyttä, hankevastaavan oikeusturvaa ja lupamenettelyn ennakoitavuutta.

Ehdotetun 2 a §:n 2 momentin säännöskohtaisten perustelujen mukaan 2 momentissa säädettäisiin tyhjentävästi hankkeista, joka kuuluisivat säädök-sen soveltamisalaan. Perusteluissa luettelon 1 kohdan hanketyyppien osalta kuitenkin jää osin avoimeksi esimerkiksi millaisia energiaa tuottavia laitoksia yksiselitteisesti tarkoitetaan, tai mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan uusitu-valla energialla. Koska ehdotuksessa annetaan etusija lakisääteisessä me-nettelyssä suhteessa muihin hankkeisiin, soveltamisalan tulee olla yksiselit-teisesti ilmaistu. Tärkeää on kuitenkin, että myös uudentyypiset hankkeet tulisivat huomioitua. matta kohdan 5 akkuteollisuutta, jolla pyritään edistä-mään kiertotaloutta. kiertotalous on mukana vain yhtenä kuudesta ei merkit-tävää haittaa -periaatteen kriteereistä. Bio- ja kiertotalouden mukaisten rat-kaisuiden edistäminen on kuitenkin keskeinen osa vihreää siirtymää ja kier-totaloutta tukeviin kierrätys- ja uudelleenkäyttöinvestointeihin on kohdennet-tu RRF-rahoitusta. jolloin mm tämän tukirahoituksen kohdehankkeet eivät oli-si tasavertaisia etusijamenettelyssä. Kiertotaloushankkeiden lisääminen so-vellettaviin hankkeisiin olisi tästä näkökulmasta peruteltua.

Menettelyn riskinä on muiden hakemusten käsittelyn viivästyminen, mistä voi seurata riskejä eri investointien viivästy miselle. Viivästy mistä on tarkoitus ehdotuksen mukaan estää lisähenkilöstön palkkaamisella. ESAELY toteaa, että vaativan asiantuntijaresurssin rekrytointi määräaika isiin tehtäviin nope-alla aikataululla voi olla haastavaa. Lupakäsittelyjen nopeuttaminen edellyt-tää myös ELY-keskusten henkilöresurssien turvaamista, jotta ennakkoval-vonnasta mukaan lukien lausunnot lupaviranomaisille ja valitusasteisiin voi-daan huolehtia asianmukaisesti. Tämä sisältää myös mahdollisten YVA-menettelyjen viranomaistehtävien hoitamiseen tarvittavat resurssit. Ennalta arvioiden lukuista etusijamenettelyssä tarkoitetut hankkeet edellyttävät myös YVA-menettelyn.

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

Ehdotetun pykäläluonnoksen mukaan muutoksenhakutuomioistuimessa kä-siteltäisiin kiireellisenä vesilain mukainen lupa-asia, jonka lupaviranomainen on ratkaissut ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovi-rastossa annetun lain (898/2009) 2 a §:ssä tarkoitetussa käsittelyjärjestyk- sessä. Uuden, ehdotetun AVI-käsittelylain 2 a §:n mukaan menettelyllisestä etusijasta päätetään käsittelyratkaisuna osana aluehallintoviraston lupapää-töstä ja kyseessä olisi siten lupa-asian käsittelyyn kuuluva asia, josta valitet-taisiin pääasian yhteydessä (ehdotetun 2 a §: n perustelut).

Muutoksenhakumenettelyn yhteydessä aluehallintovirasto ja hallinto-oikeus voivat päätyä vastakkaiseen lopputulokseen hankkeen etusijaisuudesta. Lakimuutosten säätämisen yhteydessä voisikin olla perusteltua ottaa kantaa siihen, käsitelläänkö jatkomuutoshakemus tällaisessa asiassa nopeutetusti vai tavanomaisessa käsittelyajassa

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

Edellisessä kohdassa esitetty tulisi ottaa huomioon myös tässä. Lisäksi eh-dotetun vesilain uuden 15 luvun 4 a §:n mukainen lupa-asia käsiteltäisiin kii-reellisenä suhteessa muihin lupa-asioihin, mutta ehdotetun ympäristönsuo-jelulain 197 a §:n mukaan lupa-asia käsitellään kiireellisenä suhteessa mui-hin ympäristölupa-asioihin. Näiden yhtenäistäminen voisi olla perusteltua.

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

Etusijamenettely päättyy aluehallintovirastojen osalta 31.12.2025 ja muutok-senhakuasteiden osalta 31.12.2027. Selkeyden vuoksi olisi tarpeellista täs-mentää, käsitelläänkö etusijamenettelyn soveltamisalaan kuuluvat olevat, ennen menettelyn päättymistä vireille tulleet, mutta ko aikahaarukan sisällä kesken jäävät asiat kiireellisinä.

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

Ehdotetun AVI-käsittelylain 2 b §:n mukaan hakijan on esitettävä riittävä sel-vitys siitä, että hakemuksen mukaisessa toiminnassa otetaan huomioon ei merkittävää haittaa –periaate. Pykäläkohtaisten perustelujen mukaan tämän erillisen selvityksen perusteella aluehallintovirasto voisi arvioida mainitun pe-riaatteen mukaisuutta ja ilmoittaisi hakijalle siitä, sovelletaanko hakemuk-seen menettelyllistä etusijaa. Arviointikriteerejä ei ole esitetty perusteluissa tai hallituksen esitysluonnoksessa. Arviointikriteerien kuvaaminen olisi tar-peellinen yhdenmukaisen tulkinnan edistämiseksi.

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumui- stiosta

Säädösehdotuksessa olevat tulkinnanvaraisuudet voivat aiheuttaa hidastaa menettelyjä ja aiheuttaa muutoksenhakuherkkyyttä. Siten niiden tarkistami-nen on tarpeellista. Toisaalta on ennakoitavissa, että uusia tekniikoita ja olemassa olevaien uudenlaista soveltamista tulee käsittelyjen piiriin: niiden käsittelyssä voimavarojen riittävyys korostuu entisestään. Lisäksi eri selvi-tysten tekemisessä on syytä kiinnittää huomiota terminologiaan, jottei tule epäselvyyttä, mistä on kyse: DNHS-selvitysten ja YVA-menettelyjä koske-vien selvitysten terminologiassa siihen täytyy kiinnittää erityistä huomiota.

Perustelumui-
stion kohdassa "Keskeiset ehdotukset" on kirjattu, että asetus annettaisiin sen jälkeen, jos lainmuutos hyväksytään eduskunnassa syksyllä 2023. Tässä varmaankin virhe, mikäli asetusehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Luokkanen Eira
Lapin ELY-keskus

Mäkelä Leena
Etelä-Savon ELY